

MISSATGE DEL SANT PARE FRANCESC PER A LA QUARESMA 2023

Ascesis cuaresmal, un camí sinodal

Benvolguts germans i germanes,

Els evangelis de Mateu, Marc i Lluc concorden en narrar l'episodi de la Transfiguració de Jesús. En aquest esdeveniment veiem la resposta que el Senyor va donar als seus deixebles quan li van manifestar incomprensió cap a Ell. De fet, poc abans s'havia produït un autèntic enfrontament entre el Mestre i Simó Pere, qui, després de professar la seva fe en Jesús com el Crist, el Fill de Déu, va rebutjar el seu anunci de la passió i la creu. Jesús el va reprendre enèrgicament: «Fuig d'aquí, Satanàs! Em vols fer caure, perquè no penses com Déu, sinó com els homes» (Mt 16,23). I «sis dies després, Jesús prengué Pere, Jaume i Joan, el germà de Jaume, els duqué dalt una muntanya alta» (Mt 17,1).

L'evangeli de la Transfiguració es proclama cada any el segon diumenge de Quaresma. En efecte, en aquest temps litúrgic el Senyor ens pren amb Ell i ens porta a un lloc apartat. Fins i tot quan els nostres compromisos diaris ens obliguin a romandre allí on ens trobem habitualment, vivint una quotidianitat sovint repetitiva i a vegades avorrida, per la Quaresma se'ns convida a "pujar dalt una muntanya alta" amb Jesús, per a viure amb el Poble sant de Déu una experiència particular d'ascesi.

L'ascesi cuaresmal és un compromís, animat sempre per la gràcia, per a superar les nostres faltes de fe i les nostres resistències a seguir Jesús en el camí de la creu. Era precisament el que necessitaven Pere i els altres deixebles. Per a aprofundir el nostre coneixement del Mestre, per a comprendre i acollir plenament el misteri de la salvació divina, realitzada en el do total d'ell mateix per amor, hem de deixar-nos conduir per Ell a un lloc desert i elevat, distanciant-nos de les mediocritats i les vanitats. És necessari posar-se en camí, un camí costa amunt, que requereix esforç, sacrifici i concentració, com una excursió per la muntanya. Aquests requisits també són importants per al camí sinodal que, com a Església, ens hem compromès a realitzar. Ens farà bé reflexionar sobre aquesta relació que hi ha entre l'ascesi cuaresmal i l'experiència sinodal.

En el "recés" a la muntanya del Tabor, Jesús va portar amb Ell tres deixebles, escollits per a ser testimonis d'un esdeveniment únic. Va voler que aquesta experiència de gràcia no fos solitària, sinó compartida, com ho és, al cap i a la fi, tota la nostra vida de fe. A Jesús hem de seguir-lo junts. I junts, com Església pelegrina en el temps, vivim l'any litúrgic i, en ell, la Quaresma, caminant amb els qui el Senyor ha posat al nostre costat com a companys de viatge. Anàlogament a l'ascens de Jesús i els seus deixebles a la muntanya del Tabor, podem afirmar que el nostre camí cuaresmal és "sinodal", perquè el fem junts pel mateix camí, deixebles de l'únic Mestre. Sabem, de fet, que Ell mateix és el Camí i, per això, tant en l'itinerari litúrgic com en el del Sínode, l'Església no fa res més que entrar cada vegada més plenament i profundament en el misteri de Crist Salvador.

I arribem al moment culminant. Diu l'Evangeli que Jesús «es transfigurà davant d'ells. La seva cara es tornà resplendent com el sol, i els seus vestits, blancs com la llum» (Mt17,2). Aquí hi ha el "cim", la meta del camí. Al final de la pujada, mentre estaven en el lloc més alt de la muntanya amb Jesús, es va concedir als tres deixebles la gràcia de veure'l en la seva glòria, resplendent de llum sobrenatural. Una llum que no procedia de l'exterior, sinó que s'irradiava d'Ell mateix. La bellesa divina d'aquesta visió va ser incomparablement més gran que qualsevol esforç que els deixebles haguessin pogut fer per pujar al Tabor. Com en qualsevol excursió exigent de muntanya, a mesura que es puja és necessari mantenir la mirada fixa en el sender; però el meravellós panorama que es revela al final, sorprèn i fa que valgui la pena. També el procés sinodal sembla sovint un camí ardu, el que a vegades ens pot desanimar. Però el que ens espera al final és sens dubte quelcom meravellós i sorprenent, que ens ajudarà a comprendre millor la voluntat de Déu i la nostra missió al servei del seu Regne.

L'experiència dels deixebles a la muntanya del Tabor es va enriquir encara més quan, al costat de Jesús transfigurat, aparegueren Moisès i Elies, que personifiquen respectivament la Llei i els Profetes (cf. Mt17,3). La novetat de Crist és el compliment de l'antiga Aliança i les promeses; és inseparable de la història de Déu amb el seu poble i revela el seu sentit profund. De manera similar, el camí sinodal està arrelat en la tradició de l'Església i, al mateix temps, obert a la novetat. La tradició és font d'inspiració per a cercar nous camins, evitant les temptacions oposades de l'immobilisme i de l'experimentació improvisada.

El camí ascètic quaresmal, igual que el sinodal, té com a meta una transfiguració personal i eclesial. Una transformació que, en ambdós casos, troba el seu model en la de Jesús i es realitza mitjançant la gràcia del seu misteri pasqual. Per tal que aquesta transfiguració es pugui realitzar en nosaltres aquest any, voldria proposar dos "camins" a seguir per pujar juntament amb Jesús i arribar amb Ell a la meta.

El primer es refereix a l'imperatiu que Déu Pare va dirigir als deixebles al Tabor, mentre contemplaven Jesús transfigurat. La veu que es va sentir des del núvol estant va dir: «Escolteu-lo»(Mt 17,5). Per tant, la primera indicació és molt clara: escoltar Jesús. La Quaresma és un temps de gràcia en la mesura en què escoltem Aquell que ens parla. I, com ens parla? Abans de tot, en la Paraula de Déu, que l'Església ens ofereix en la litúrgia. No deixem que caigui en sac foradat. Si no podem participar sempre en la Missa, meditem les lectures bíbliques de cada dia, fins i tot amb l'ajuda d'internet. A més de parlar-nos en les Escriptures, el Senyor ho fa a través dels nostres germans i germanes, especialment en els rostres i les històries dels qui necessiten ajuda. Però voldria afegir també un altre aspecte, molt important en el procés sinodal: escoltar Crist passa també per l'escolta als nostres germans i germanes en l'Església; aquesta escolta recíproca que en algunes fases és l'objectiu principal, i que, de totes maneres, sempre és indispensable en el mètode i l'estil d'una Església sinodal.

En escoltar la veu del Pare, «els deixebles, esglaiats, es prosternaren de front a terra. Jesús, s'acostà, els tocà i els digué: "Aixequen-vos, no tingueu por". Ells alçaren els ulls i no veieren ningú més, sinó Jesús tot sol» (Mt 17,6-8). Heus ací la segona indicació per a aquesta Quaresma: no refugiar-se en una religiositat feta d'esdeveniments extraordinaris, d'experiències suggestives, per por d'afrontar la realitat amb les seves fatigues quotidianes, les seves dificultats i les seves contradiccions. La llum que Jesús mostra als deixebles és un avenç de la glòria pasqual i hem d'anar cap a ella, seguint-lo "només a Ell". La Quaresma està orientada a la Pasqua. El "recés" no és un fi en si mateix, sinó que ens prepara per a viure la passió i la creu amb fe, esperança i amor, per arribar a la resurrecció. De la mateixa manera, el camí sinodal no ens ha de fer creure en la il·lusió que hem arribat quan Déu ens concedeix la gràcia d'algunes experiències fortes de comunió. També allí el Senyor ens repeteix: «Aixequen-vos, no tingueu por». Baixem a la plana i que la gràcia que hem experimentat ens sostingui per a ser artesans de la sinodalitat en la vida ordinària de les nostres comunitats.

Benvolguts germans i germanes, que l'Esperit Sant ens animi durant aquesta Quaresma en la nostra escalada amb Jesús, perquè experimentem la seva resplendor divina i així, enfortits en la fe, prosseguim junts el camí amb Ell, glòria del seu poble i llum de les nacions.

Roma, Sant Joan del Laterà, 25 de gener de 2023, Festa de la Conversió de Sant Pau.

Francesc